

TELEGRAFUL ROMANU.

N° 100. ANULU XVII.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate contra expeditura. Pretiulu pnumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. car pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalteparti ale Transilvaniei si pen-

ru provinciolo din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratolo se platosa pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiiu, in 18/30 Decembre 1869.

Invitare de pnumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu se inceputulu anuloi 1870, se deschide prin acest'a pnumeratiune noua la acesta foia.

Atragemu atentia onoratalui publicu ca in anulu urmatoriu, fiindu sinodu archidiecesanu in primavera si congressu metropolitanu in toamna, „Telegrafulu Romanu“ va fi de interesu deosebitu din acesta privintia. Elu va fi diuariulu celu mai de aproape de lucrările acestoru reprezentantie natiunali bisericesci si prin urmare i va fi cu putintia ale si aduce mai in graba de catu ori care altu diuariu romanescu.

„Telegrafulu Romanu“, va est ca si pana acum de doue ori pe septamana Joi'a si Duminec'a — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Sabiiu pre anu 7 fl., pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Transilvania si Monarchia austro-unguresca pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romania si strainatate, pe anu 12 fl., pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti sunt rugati a nu intardia cu trimiterea pnumeratiunilor.

Adresele ne rogamu a se scrie curatu, si epistolele de pnumeratiunea ni se tramite francate — adresandu-le de dreptulu la

Editor'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

„Hr. Ztg.“ nr. 306 sub rubrica „tier'a interna“ aduce urmatoarele:

„Sabiiu 27 Decembre. Scotemu din „Vaterland“ ce apare in Vien'a, nr. 352 dela 22 Decembre 1869 urmatoarea corespondintia:

„Din Transilvania, 19 Decembre (La caracteristic'a certelor nationalitatilor in Transilvania). Sasi se precep de minune a castigat pentru sine, pre scriitorii straini, dela cari astapta densii descrieri favorabili despre natiunea sasésca din Transilvania. Ei caletoriloru de felulu acest'a, candu caletorescu prin Transilvania, le arata numai partile cele mai bune ale lor, si se ferescu forte ale areta si partile cele slabe, precum spiritulu lor cantonalu, tendinta la esclusivitate si indestulirea propria, carea in multe privintie se opune progresarei lor. Cetatenimea si tierenimea sasésca, in privintia cunoscintiloru si a culturai e departe inaintea celorlalte nationalitati ardelene, si preotii si profesorii evangelici ai sasiloru, deca afla de bine sciu sa fia forte ospitali si amabili cu strainii. De aceea nu e de miratu, ca d. e. scriitorulu englesu Charles Bonner in descrierea ce o face asupra Transilvaniei admira asi de invederatu si cu entusiasmu pre sasi, precandu pre magiari si secui li tratéza cu o recela ce bate la ochi, iera pre romani chiaru cu despretiu. Necunoscerea limbii unguresci si romane si impregiurarea ca caletori de acest'a se intalnescu cu deosebire numai cu sasi, este urmarea, ca si descrierile lor nu sunt cu totalu nepartinitorie.

„Nu demultu a fostu profesorulu Wattenbach din Heidelberg in Transilvania. In Sabiiu fu profesorulu acest'a forte distinsu. Unu toastu radica de densulu la unu banchetu datu in onorea lui, a provocatu jurnalele unguresci, din cauza ca unguirii erau in toastu binisioru lofatia iati ca apa-

satori ai natiunei sasesci, pre candu din partea unguresca li se demustra, ca nu este nici o natiune atatu de indatorata a multiimi unguiloru si regiiloru lor, ca cea sasésca.

„Abia a sositu profesorulu Wattenbach a casa, si in o prelegere in Heidelberg si impartasiesce impresiunile din caletori'a prin Transilvania, in care prelegere sasi erau tratati cu o predilectiune extraordinaria, pre candu pre romani din Sachsenland, dupa unu referatu alu „Heidelberger Ztg.“ ii presentat ca pre unu felu de banda de furi si de teiunari. Nenorocirea profesorului a voitu in sa, ca unu romanu din Sachsenlandulu Transilvaniei sa studieze in Heidelberg drepturile, acest'a adencu vatematu prin calumnia aruncata asupra natiunei sele, a publicatu in aceea-si foia din Heidelberg unu respunsu forte moderatu, protestandu in contra calumniiloru profesorului si aretandu aventulu romaniiloru dela 1848, crearea instituteloru celoru multe de cultura romanesci in Transilvania si impregiurarea ca studieza atati juni romani la universitati nemtiesci, franceze si italianesci.

„Respunsulu acest'a venindu asi pre neasteptate, l'a scosu pre profesorulu Wattenbach din rostu, incatu a datu o replica stangace de totu, dicendu ca elu a vorbitu numai de romani din Sachsenland, nu in sa de cei'a-lalti romani, pre candu e lucru cunoscutu, ca romani din Sachsenland, carii nu au fostu nici odata in referintie iobagesci, se afla relatati in o stare mai buna ca cei din comitate, ceea ce si din partea sasiloru s'a recunoscutu si accentuatu totu-de-un'a. Descrierea profesorului din Heidelberg asupra romaniiloru din Sachsenland, va face de buna sema rotond'a prin diuarele romanesci din Transilvania si de siguru ca ea nu va contribui la crescerea unei bune intielegere intre sasi si romani. Romani au ramas inapoi. Dreptatea in sa pretinde a recunosce, ca ei in tempulu din urma se stradiuescu din tote puterile spre a inainta in cultura, desvoltare si in civilizatiune.“

„Fatia cu acestu articulu, dice „Hr. Ztg.“ avemu se observamu, ca acest'a e deja alu doilea din „Transilvania“. Condeilu cunoscutu scrie asi dara si in „Vaterland“ ! ?

Ce se atinge de amintitele fapte, trebuie se indreptamu doue presupuneri. Odata, ca domni Bonner si Wattenbach aru fi fostu de sasi castigati contr'a romaniiloru, si dupa aceea numai decatu, ca Wattenbach nu au intrebuintiatu cuvintele acele ce le au raportatu dupa densulu referintele heidelbergesu.

Junele domnu Bechnitiu a avutu, la tota intemplarea, dreptu, a pasi contra unei retaciri, inse si densulu e de parere, ca sasi au sedusu din adinsu pre invetiatalu professoru la suposetiuni false. Tutororu acestoru a trebuie sa contradicemu. Bonner au petrecutu mai multu tempu cu unguirii si cu romani decatu cu sasi (?!?! Red. „Tel. R.“) Wattenbach se obicinuia a-si petrece numai in convorbiri lilerarie si sociali despre frumseti'a naturale a tierci. Se pote, ca a fostu vorba de multe ori despre arderi de paduri si furturi de vite; — si e mai probabilu ca dlu Wattenbach a intielesu numai pre acei pastori romanesci. De ore ce prelegerile sele se voru tipari, lucrulu se pote chiarifica. Rivn'a nechiamata a unei persone ne partasie (? Curiosu lucru ! cei ce calumnia sunt chiamati a fi partasi la calumnia dupa teori'a redactiunei dela „Hr. Ztg.“, iera deca cineva nu pote suferi infamia calumniatoria, dovedesce „rivna nechiamata“ ! Red. „Tel. Rom.“), care joia in Vaterland rola de midilicitoriu, pote numai strica. Se vede intentionea si sentemu indispusi.“

Respunsulu ce-lu da redactiunea dela „Hr. Ztg.“ la articulu de mai susu din „Vaterland“ lu putemu privi, cugetamu, din tacerea cea pastrata pana aci, de unu respunsu la tota afacerea, cu privintia la tote cele ce s'au scrisu in asta materia. Elu e parechi'a cea mai buna la respunsulu ce-lu da prof. Wattenbach dlui Bechnitiu in „Heidelberger Ztg.“ plus o afirmatiune sarcastica a celoru dise de Bonner si de Wattenbach despre romani. Dara cu minciun'a poti sa dejuni, a une-oria sa si prandiesci, la cina in sa nu mai ajungi nici odata.

Totu in acesta afacere intieleginti'a rom. din Sabiiu au decisu in o conferintia tienuta in 26 Decembre a. c. a respinge calumniele neintemeiate ale lui Wattenbach si insarcina cu elaborarea conceptului pre vre-o cati-va barbati din sinulu conferintiei; se decide mai departe a se face procederea acest'a cunoscuta pre calea publicitatiei, ca aflandu si intieleginti'a din alte parti ale tierci despre procederea celei de aci, sa aiba cunoscintia despre afacere si deca voiesce se imiteze. Sub decursulu conferintiei s'a decisu trimiterea unui telegramu dlui st. jur. I. Bechnitiu, prin carele i se esprima recunoscentia pentru energi'a si curagiulu, ce l'a doveditu cu prilegiulu acest'a. — Candu voru fi gat'a cei ce au lustru asupra-si elaborarea prin care sa se respinga calumniele aruncate de dlu prof. Wattenbach asupra romaniiloru, si o alta intrunire se va pronuncia asupra-i, nu vomu intardia a refera despre resultatu.

Eveneminte politice.

Incepemu cu inregistrarea duoru sciri din cercuri politice mai inferioare, dara cari pentru noi sunt totu atatu de insemnate.

Din alegerile comunali si scauneli in fundulu regescu unele decusera in dilele aceste. Cea despre care scimu ce-va mai positivu este cea dela Mediasiu. Acolo romani se intrunisera cu partid'a cea juna a sasiloru si dupa unu telegramu publicatu in „Hr. Ztg.“ victori'a era inca alalta-eri verosimila.

Alta alegere s'a petrecutu totu acum de curendu la Brasiovu. Acolo, nu scimu din ce motive, preotii si invetiatorii de ori-ce categoria se scosera din drepturile cetatienesci, prin urmare ei nu putera nici alege nici nu putera fi alesi. Prin procederea acest'a romani din Brasiovu fara privati de unu numeru considerabilu de alegatori arunceti fara nici o vina in categoria celoru... ce nu voimu a le dice pre nume. La procederea acest'a „constitutiunale“ a contribuitu, dupa cam se vede si din o corespondintia dela Brasiovu a Albinei nr. 105, si romani, cari se consultara in unu comitetu alu densiloru sub presiulu dlui G. Baritiu.

Cris'a ministeriale pentru Cislaitani'a este amanata. Unele diuarie speréza, ca preste patienae va fi si delaturata. SORTEA aceste crise, se afirma de multe parti, ca o va decide senatulu imperiale prin respunsulu seu la cuventulu de tronu. Deca respunsulu va fi pentru reformarea constitutiunei, atunci majoritatea ministeriului nu se va pute sustiené, ci va trebui sa se retraga.

Ministeriulu cislaitanu s'a depopularisatu forte multu prin arestarea unoru conducatori ai lucratoriloru, din cauza ca lucratorii in diu'a deschiderei senatului imperiale au tienutu o adunare numerosa sub ceriulu liberu si a tramisu o deputatiune la ministru presiedinte, ca se céra mai multe imbunetari pentru poporu ingenere si in specie pentru lucratori. Unulu din conducatorii acesti'a, a sca-

